

Μπόβ. 2) Κόσμημα ύφαντόν, πλεκτόν, κεντητόν, ανάγλυφον ἢ ζωγραφιστόν, ἀπομιμούμενον ἄνθη ἢ φύλλα ἢ ὅ,τι ἄλλο ἀντικείμενον εἰς σχῆμα κυκλικόν ἢ καὶ συνεχές, χρησιμεῦον πρὸς στολισμὸν ὑφασμάτων, ἐνδυμάτων, καπέλων, τῆς ὀροφῆς ἢ καὶ τῶν τοίχων δωματίου κ.λ.π. λόγ. σύν. καὶ δημῶδ. Ἀθῆν. Ἀντίπαρ. Θήρ. Καλαβρ. (Μπόβ. Ροχούδ.) Λευκ. Μύκ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Καρδαμ.) Σῦρ. κ.ά.—Λεξ. Πρω. Δημητρ.: *Eída κιολάδα* θὰ βάλης 'ς τὸ τραπεζομάδι τοῦ θὰ φάνης; Ἀπύρανθ. *Μιὰ κιολάδα* θὰ κεδήσω καὶ θὰ βάλω καὶ τὴ μάγκα μου μέσ' 'ς τὴ μέση αὐτόθι. Ὡ, μιὰ κιολάδα ποὺ τὴν ἔχει φαμένη ὕρου-ὕρου! αὐτόθι. Ὅλες οἱ κάμαρες τοῦ σπιτιοῦ του ἔχουνε γύρω-γύρω γκιλάδες Σῦρ. *Μιὰ γκιλάδα* μαλαματένια Θήρ. Μισοφόρια φοροῦσανε μὲ γκιλάνδες Ἀντίπαρ. || Ἀσμ.

Ἦ τὴ βούαν ὅπου κάθεσαι τῶν κάμνεις τὴ γκιλάνδα, πᾶρε τὸ μανδηλάτιμ-μον, νὰ μὲ θ-θυμᾷσαι πάντα (βούα = γούβα, ἀργαλειός) Ρόδ. 3) Εἶδος φυτοῦ τοῦ ὁποίου οἱ καρποὶ ὁμοιάζουν πρὸς μικρὰ στρογγυλὰ μαργαριτάρια Θράκ. (Αἶν. Περίστασ.) κ.ά.

γιρλαντάκι τό, ἐνιαχ. *κιολαδάκι* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *κιολαδάκι* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γιρλάντα* κατὰ τύπ. ὑποκορ.

Μικρὴ *γιρλάντα*, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: *Ἐνα κιολαδάκι* θέλω νὰ μοῦ σκεδιάσης ἐπ' αὐτὴ τὴ μαδήλα.

γιρλάντωμα τό, Π. Παπαχριστοδ., Θρακ. ἡθογραφ. 4, 24.

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ρ. *γιρλαντώνω*, καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ οὐσ. *γιρλάντα*.

Ἡ τοποθέτησις *γιρλάντας* ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς νέμφης ὀλίγον πρὸ τῆς στέψεως: *Κι ἄρχεψε τὸ χτένισμα καὶ τὸ τέλιασμά της καὶ τὸ γιρλάντωμα*. Πβ. *στεφάνωμα*.

γιρλιστίζω ἐνιαχ. *γιρλιστίζου* Θράκ. (Σουφλ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y e r l e s m e k* = σταθεροποιῶ.

Τοποθετῶ, στερεώνω: *Μάννα μ' γιρλιστίζ' καλὰ τὴν τυλίχτρα σ'ν αὐλή μας π' κάτου 'ς τὴ μονρὰ 'ς τοὺν ἡσκιον. Κι γὼ γιρλιστίζου καλὰ τοῦ χτέν' μέσα 'ς τὴ γαρδάλουση 'ς τοῦ ξ'λόχτινον* (γαρδάλουση = ἐγκοπή, χραχμάδα).

γιρμάκι τό, ἐνιαχ. *γιρμάκ'* Πόντ. (Ὁφ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *i r m a k* = ποταμός.

Μικρὸς ποταμός, χείμαρρος ἢ ρυάκι: Παροιμ. Ἀσ' σὸ ποτάμ' ἐδάβα τσ' ἀσ' σὸ γιρμάκ' μὴ οὐ πορῶ νὰ δᾶβαίνω; (ἀπὸ τὸ ποτάμι ἐπέρασα, καὶ ἀπὸ τὸ ρυάκι δὲν μπορῶ νὰ περάσω; Λέγεται ἐπὶ μικρᾷ δυσκολίᾳ εὐκόλως ὑπερνικωμένης μετὰ τὴν ὑπερνίκησιν σοβαρωτέρων).

γιτίζω, *γιτίζ-ζω* Κῶς (Πυλ. Χώρ.)

Ἐκ Τουρκ. τινὸς ἄγν. ρ. Πβ. *y a k i s m a k* = ἐφαρμόζω.

Ταιριάζω, συμφωνῶ, ταυτίζω, ἀρμόζω, ἐφαρμόζω ἐνθ' ἄν.: *Τὰ χρώματα 'φταδὰ ἐγ-γιτίζ-ζουσίνε* Πυλ. || Ἀσμ.

Νύφ-φη μου, βέργα μάλαμα, νύφ-φη μου, βέργ' ἀσήμι, *γιτίσετε 'ς τὴν ὁμορφιά καὶ 'ς τὴν ταπεινὴν* Χώρ.

γιτς ἐπιφών. Κέρκ. (Αὐχίον. Καρουσ. Περούλ.)

Λέξις πεποιημένη.

Ὡς ἀποπεμπτικὸν πρὸς τὰς αἰγας ἐνθ' ἄν.

γιτσιακῆς ὁ, Κρήτ. (Ἀνώγ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γιτσιακός*, τὸ ὅπ. βλ., καὶ τῆς παραγωγ. κατὰλ. - *ἀρης*, διὰ τὴν ὅπ. βλ. - *ἀρις*.

1) Ποιμὴν ἐπιφορτισμένον μὲ τὴν φύλαξιν τῶν στείρων αἰγῶν, τράγων καὶ ἐριφίων. Συνών. *γιτσιακονόμος*.

2) Κριὸς εὐνοχισμένος, χρησιμοποιούμενος ὡς ὁδηγὸς τοῦ ποιμνίου τῶν στείρων ζώων, τῶν *γιτσιακῶν* Β1δ.

3) Ἀμνὸς θηλάσας αἶγα. Συνών. *γιτσιακῆρι*.

γιτσιακῆρος ἐπιθ. ἐνιαχ. *γιτσιακῆρο* Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γιτσιακῆρης* καὶ τῆς παραγωγ. κατὰλ. - *ικος*.

Γιτσιακῆρης 3, τὸ ὅπ. βλ.

γιτσιακῆρι τό, Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γιτσιακός*, τὸ ὅπ. βλ., καὶ τοῦ οὐσ. *ἀρνί*.

Ἀμνὸς θηλάσας αἶγα. Συνών. *γιτσιακῆρης* 3, *γιτσιακῆρος*.

γιτσιακομάντρι τό, ἐνιαχ. *γιτσιακομάδρι* Κρήτ. (Ἀμάρ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γιτσιακός*, τὸ ὅπ. βλ., καὶ τοῦ οὐσ. *μαντρί*.

Ποίμνιον αἰγῶν καὶ ἐριφίων. Διὰ τὴν λ. βλ. *γιτσιακός* Β1δ.

γιτσιακονόμος ὁ, Κρήτ. (Ἀνώγ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γιτσιακός*, τὸ ὅπ. βλ., καὶ τῆς παραγωγ. κατὰλ. - *νόμος*.

Γιτσιακῆρης 1, τὸ ὅπ. βλ.: Ἀσμ.

— Μισεύεις 'δα, βοσκόπουλο, κ' ἐμένα ποῦ μ' ἀφίνεις;

— Ἀφίνω σε 'ς τὸ μαδρατζῆ καὶ 'ς τὸ γιτσιακονόμο Κρήτ.

γιτσιακός ἐπιθ. Ἀγathon. Κρήτ. (Ἀχεντρ. Ἡράκλ. Κκκο-δίκ. Κίς. Μεραμβ. Μονοφάτσ. Μύρθ. Ὁμαλ. Ραμν. Ρέθυμν. Σέλιν. Σητ. Σφακ. κ.ά.) *γιτσιακός* Κρήτ. *ιτσιακός* Κρήτ. Λειψ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *βιτσιακός* Κάλυμν. Κῶς (Πυλ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. *αἰγιτσιακός*, καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ οὐσ. *αἰγίτσα*, καὶ τῆς παραγωγ. κατὰλ. - *ικός*. Διὰ τὸν ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου εἰς τὸ *γίτσιακος* βλ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ, 2, 125-126.

Α) Ἐπιθετικ. 1) Ὁ προερχόμενος ἐξ αἰγῶν ἐνθ' ἄν.: *Τὸ γιτσιακὸ γάλα εἶναι πλιὰ ἀδύνατο ἀπὸ τὸ πρόβειο* Κρήτ. (Ραμν.) *Τοῦτο τὸ κρεῖας εἶναι γιτσιακὸ* Κρήτ. (Ἡράκλ.) *Ἴτσιακὸ εἶναι τὸ κρεῖας ποὺ μαερεύγετε* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) || Γνωμ.

Πρόβειο τυρὶ ἀγόραζε καὶ *γιτσιακὰ* μυζήθρα Κρήτ. || Ἀσμ.

Μὰ δὲ δὸ θέλω γιτσιακὸ, *γιατὶ* πονῶ 'ς τ' ἀδόδια μόνον τὸ θέλω βουνό, νὰ ξεφτιλίζω πόδια (ξεφτιλίζω = ξεκοκκαλίζω) Κρήτ.

Μωρή, βοσκὸν ἀγάπησες, *μωρή*, βοσκὸ θὰ πάρης, ἀπὸ 'χουν τὰ στιβάνια *δου* ἐννιὰ λογιῶ τομάρι καὶ σκύλλινο καὶ κάττινο καὶ γιτσιακὸ καὶ πρόβειο;

Κρήτ. (Ρέθυμν.) Συνών. αἰγίσιος, γίδειος, γιδέ-
νιος, γιδεδός 1, γίδινος, γιδήσιος, κα-
τσικαδερός, κατσικερός, κατσικήσιος.
β) Ἐπὶ κρέατος καὶ μόνον δηλοῦται τὸ ἐξ αἰγοπροβάτων
προερχόμενον κατ' ἀντιδιαστολήν πρὸς τὸ βόειον καὶ τὸ
χοίρειον Κρήτ. (Σητ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.): Μὲ τὸ ἴτισκὸν
ἐννοοῦν τὰ κρέατα τῶν ζουλοπροβάτων ξεχωρίζοντάς τα
ἀπὸ τὸ χερ'νὸ καὶ τὰ βουδινὰ (ζουλοπροβάτων = αἰγοπρο-
βάτων, χερ'νὸ = χοιρινὸ) Ἀπύρανθ. γ) Μεταφ., ἐπὶ διαβό-
λου, πολὺ ἰσχυρὸς, δυνατὸς Κρήτ. (Μεραμβ.): Φρ. Γιτσιακὸς
ἦτονε ὁ δαίμονάς του (= ἠὺνοήθη ἐξαίρετικὰ ὑπὸ τῆς τύχης).
Συνών. φρ.: Εἶχε διαβολικὴν τύχην.

β) Οὐσιαστ. 1) Αἶγα Ἀγαθον. Κρήτ. (Ἀχεντρ. Κα-
κοδικ. Ραμν. κ.ά.): Τὰ γιτσιακὰ καὶ τὰ πρόβατα τρεῖς
βολές τὰ ἴκαμε χίλια Ἀγαθον. Ἐχω γιτσιακὰ καὶ μὲ
πειράζοντε (= μὲ κοροϊδεύουν πού ἔχω κατσίκες καὶ
βόσκω) Κακοδικ. Ἀκουρα εἶναι τὰ γιτσιακὰ Κρήτ. Ἀπο-
πίνουσι νερό τὰ γιτσιακὰ Κρήτ. || Φρ. Καημός νὰ σοῦ ῥθῃ
γιὰ γιτσιακὸ, ἃ δὲ συγλαδίξῃς ὅπου γι ἀνὲ σὲ δέσουν (= κα-
κὸ νὰ σὲ βρῇ, παλιόγίδα, πού κρεμιέσαι καὶ ἀποσπᾶς τὰ
κλαδιά τῶν δέντρων καὶ τὰ καταστρέφεις ὅπου κι ἂν σὲ
δέσω) ἄρα) Ραμν. β) Ποίμνιον αἰγῶν Κάλυμν. Κῶς (Πυλ.)
Λειψ.: Ἀσμ.

Ἔλα, φέρε τὸ βιτσιακὸ ἔς τὸ σώμανδρο, ἔς τὴ μάνδρα,
νὰ τὰ χιλιομετρήσωμε γιὰ νὰ σὲ πάρω ἄνδρα
Πυλ. γ) Ποίμνιον αἰγοπροβάτων γενικῶς Κῶς. δ) Συνήθως
κατὰ πληθυντ., ποίμνιον ἀποτελούμενον ἐκ στερίων αἰγῶν,
τράγων καὶ ἐριφίων, ἦτοι ἐκ μὴ γεννώντων ζώων Κρήτ.
(Μύρθ. Ραμν. Σέλιν. κ.ά.) Λειψ.: Ἐγὼ βόσκω τὰ ὀζά, τὰ γι-
τσιακὰ βόσκει τα ὁ Μανόλης Σέλιν. Γέρος εἶν' ὁ στεριάρης
σας καὶ δὲ γάνει καλὰ τὰ γιτσιακὰ ἀπὸς θέλουνε πόδια (= γέ-
ρος εἶναι ὁ βοσκὸς πού ἔχετε διὰ τὰ στεῖρα ζῶα καὶ δὲν
μπορεῖ νὰ ἐπιβλέπῃ τὸ κοπάδι τῶν γιτσιακῶν, διότι
αὐτὰ θέλουν νέον ἄνθρωπον πού νὰ μπορῇ νὰ τρέχῃ) Ραμν.

γιτσούδα ἡ, ἐνιαχ. γισοῦδα Σαμοθρ.

Ἐκ τοῦ αἰγίτσα καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -οῦδα.
Διὰ τὴν τροπὴν τοῦ τσ > σ πβ. Σ. Μάνεση εἰς Λεξιλογρ.
Δελτ. 10 (1965), 97-180.

Οἰκόσιτος αἶγα: Τσι γισοῦδες κάθε μιὰ ἔς τοῦ σκοινὶ τσι
παγαίνουμι ἔς τοῦ κουσόρ' καὶ τσι δένουμι γιὰ νὰ βόσκουν
(κουσόρ' = λόγγος).

γιτσούδικος ἐπίθ. ἐνιαχ. γισοῦδ'κους Σαμοθρ.

Ἐκ τοῦ οὐς. γιτσοῦδα, τὸ ὅπ. βλ., ὅπου καὶ ὁ τύπ.
γισοῦδα, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ικος.

Τὸ ἐξ οἰκοσίτων αἰγῶν μικρὸν ποίμνιον: Γισοῦδ'κα κου-
πάδια.

γιτσωπὸς ἐπίθ. ἐνιαχ. Οὐδ. ἴτσωπὸν Ἰκαρ. ἴτσωπον
Ἰκαρ. ἴτζουπο Ἰκαρ.

Ἐκ τοῦ αἰγίτσα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ωπός.
Περὶ τούτου βλ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ, 2, 435.

Ἦς οὐς. κατὰ παράλειψιν τοῦ οὐς. κρέας: α) Τὸ αἷγειον
κρέας, ἰδίως νεαρῆς ἢ στεῖρας αἰγός. Συνών. γιτσιακὸς
Α1β. β) Κρέας αἰγὸς ἀλειμμένον δι' ἄλατος καὶ ξηραι-
νόμενον εἰς τὸν ἥλιον. Συνών. παστόν, παστούρ-
μας.

γιῶμα τό, ἴωμα Λεξ. Κίνδ γιῶμα Ἄνδρ. Ἀντίπαξ.
Λέσβ. Μεγίστ. Παξ. — Λεξ. Δημητρ. γιῶμαν Κύπρ. ἄγιω-

μα Πάρ. — Λεξ. Δημητρ. ἄγιωμαν Κύπρ. ἀγιῶμαν Κύπρ.
ἀῖωμαν Κύπρ. ἀῖωμα Κύπρ. ἄιωμα Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. γιῶνω, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ. ἀγιῶνω.

1) Ἡ ἴωσις, ἡ σκωρίασις χαλκῶν καὶ σιδηρῶν ἀντικειμέ-
νων (ἀγγείων, σκευῶν κ.τ.τ.) ἐνθ' ἄν. Συνών. γανίσαμα,
σκοῦρίσαμα. β) Συνεκδ., ἡ σκωρία ἐνθ' ἄν.: Ἀπὸ
καιρὸ εἶναι ἀκαλάιστο τὸ ταῖρι κ' ἔχει γιῶμα Λεξ. Δημητρ.
Τὸ ἀγιῶμάν του ἐν' πολ-λὸν καὶ ἐν' μπορῶ νὰ τὸ παστρέψω
Κύπρ. Ἀφηκεν τὸ κοντάλιν μέσ' ἔς τὸ φαῖν τσ' ἐφκῆκαν
τὰ γιῶματά του (ἐβγῆκε ἡ σκουριά του) Κύπρ. (Αἰ-
γιαλ.) Συνών. γανίλα, γιωμάδα, γιωμάρα,
γιωματαδά, γιωμός, γιῶσιμο, σκουρίά.
γ) Ὁ ἐκ τῆς σκωρίασεως ἰδὸς Λεξ. Δημητρ.: Ἀρρώστησε
ἀπὸ τὸ γιῶμα πού εἶχε τὸ φαῖ μαγερεμένο μὲ ἀγάνωτο τέν-
τζερε. 2) Μεταφ., κρυφὸν μῖσος, φθόνος. Ἀντίπαξ. Παξ. —
Λεξ. Δημητρ.: Τὸ γιῶμα πού ἔχει ἡ ψυχὴ του, τὸν ἀρρω-
στῆ Λεξ. Δημητρ.

γιωμάδα ἡ, Θράκ. (Τσακίλ. κ.ά.)—Λεξ. Βάιγ. γιου-
μάδα Σάμ.

Ἐκ τοῦ οὐς. γιωμός καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-άδα (1). Ὁ τύπ. γιωμάδα καὶ εἰς Σομ.

Γιῶμα 1β, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: Τὸ καζάν' τ'ς ἔχ'
ἔνα δάχ'λο γιωμάδα.

γιωμάρα ἡ, Κεφαλλ. (Ἀργοστόλ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γιῶμα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -άρα,
διὰ τὴν ὅπ. βλ. -άρος.

Ἡ χαλκοπράσινος ὄψις ἀνθρώπου, ἐνδειξίς κκίας καὶ
μοχθηρίας: Τί περιμένεις ἀπὸ δαύτονε; Δὲ βλέπεις τὴ γιω-
μάρα πῶχει ἔς τὰ μοῦτρα του; Γιωμένος ἄνθρωπος. β) Συν-
εκδ., μοχθηρία, κκία. γ) Ἐπὶ ἐπιπλήξεως, ἐπιταγῆς πρὸς
σιωπὴν: Γιωμάρα! Συνών. σκασμός.

γιωματάδα ἡ, Θράκ. (Μάδυτ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γιῶμα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -άδα.
Γιῶμάδα, τὸ ὅπ. βλ. Συνών. βλ. εἰς λ. γιῶμα.

γιωματιά ἡ, ἐνιαχ. γιουματιά Σάμ.

Ἐκ τοῦ οὐς. γιῶμα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ιά.
Ἀμχύρωσις.

γιωματίλα ἡ, Θράκ. (Μάδυτ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γιῶμα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίλα.
Ἡ ὁσμὴ τῆς σκωρίας.

γιωμός ὁ, Θράκ. (Αἶν. κ.ά.) Ἰμβρ.—Λεξ. Βάιγ. γιῶ-
μους Θάσ. γιουμός Ἰμβρ. Σαμοθρ. γιμός Θράκ. (Μαῖστρ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γιῶνω. Ἡ λ. καὶ εἰς Σομ.

Γιῶμα 1β, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: Ἐπιασ' τοῦ τηγάν'
γιμὸ Μαῖστρ.

γιωμώνω, γιμώνου Θράκ. (Μαῖστρ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γιωμός, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ. γιμός,
καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ώνω.

Ἐπὶ χαλκῶν ἢ σιδηρῶν σκευῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων,
ἀποκτῶ σκωρίαν, ὀξειδοῦμαι. Συνών. βλ. εἰς λ. γιῶνω
Α1.

